

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
ODDZIAŁ
W RZESZOWIE

Przez lata prawda o zbrodni była zakłamywana, w Polsce po wojnie nie wolno było mówić głośno o ofiarach i ich katach (*kłamstwo katyńskie*). Żaden z mocodawców, organizatorów i bezpośrednich wykonawców zbrodni katyńskiej nie został ukarany. Śledztwo rosyjskie zakończono uznaniem zbrodni za ulegające przedawnieniu zabójstwo, postulat strony polskiej o uznanie za ludobójstwo, zbrodnię wojenną i zbrodnię przeciwko ludzkości odrzucono. 30 listopada 2004 r. IPN wydał postanowienie o wszczęciu śledztwa w sprawie wymordowania około 22 tys. polskich obywateli na mocy decyzji Biura Politycznego KC WKP(b) z dnia 5 marca 1940 r.

72. ROCZNICA ZBRODNI KATYŃSKIEJ

Datowany na 23 sierpnia 1939 r. niemiecko-sowiecki pakt o nieagresji został podpisany w Moskwie przez Joachima von Ribbentropa ministra spraw zagranicznych III Rzeszy oraz przewodniczącego Rady Komisarzy Ludowych (premiera) i ludowego komisarza spraw zagranicznych ZSRS Wiaczesława Mołotowa. Do historii przeszedł pod nazwą paktu Ribbentrop-Mołotow, lecz równie uprawniona może być nazwa pakt Hitler-Stalin. Wraz z tajnym protokołem dodatkowym przewidywał on podział Polski. 1 września 1939 r. nasz kraj zaatakowały wojska niemieckie, rozpoczęła się II wojna światowa, 17 września na terytorium broniącej się Polski wkroczyły oddziały Armii Czerwonej. Nowy rozbiór usankcjonowano „traktatem o przyjaźni i granicy” podpisanym w Moskwie 28 września 1939 r. Pod okupacją sowiecką znalazła ponad połowa powierzchni państwa.

Za oddziałami Armii Czerwonej posuwały się specjalne jednostki NKWD, które aresztowały obywateli polskich uznanych za „element wrogi klasowo”, elitę intelektualną kraju. Osadzano ich w więzieniach na terenie Kresów (np. Wilejka, Lwów, Równe, Drohobycz), a oficerów WP, policjantów, KOP, funkcjonariuszy żandarmerii, straży granicznej i więziennej, osadzono w obozach

specjalnych w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie. Ławrentij Beria, ludowy komisarz spraw wewnętrznych ZSRS, szef NKWD, przygotował projekt dotyczący rozstrzelania przetrzymywanych jeńców i więźniów. Biuro Polityczne KC WKP (b) w osobach Józefa Stalina, Klimenta Woroszyłowa, Wiaczesława Mołotowa, Anastasa Mikojana (Michaił Kalinin i Łazar Kaganowicz swoją zgodę przekazali telefoniczne) rozpatrzyło wnioski w dniu 5 marca 1940 r., na mocy tej decyzji śmierć poniosło około 22 tys. polskich obywateli, są to ofiary zbrodni katyńskiej.

Jeńców obozu w Kozielsku rozstrzelano i pochowano w Katyniu, jeńców obozu starobielskiego rozstrzelano i pochowano w Charkowie, zaś jeńców obozu w Ostaszkowie w Kalininie (Twerze), a ich ciała ukrywano w masowych grobach w Miednoje. Więźniów najprawdopodobniej przewieziono do czterech więzień w Kijowie, Charkowie, Chersoniu i Mińsku, tam zamordowano. Miejsca ukrycia zwłok pozostają zagadką, była to m.in. Bykownia pod Kijowem i prawdopodobnie Kuropaty pod Mińskiem. To najmniej poznana część zbrodni katyńskiej tzw. Ukraińska i Białoruska Lista Katyńska. Wszystkie ofiary zginęły z rąk funkcjonariuszy NKWD wiosną roku 1940.